

Шмагало Ростислав Тарасович,

доктор мистецтвознавства, професор,
декан факультету історії та теорії мистецтва
Львівської національної академії мистецтв
ORCID ID: 0000-0002-9853-8989
shmahalo@hotmail.com

ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ВІДДІЛУ ХУДОЖНЬОГО МЕТАЛУ ВИЖНИЦЬКОГО КОЛЕДЖУ ІМЕНІ ВАСИЛЯ ШКРІБЛЯКА НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Метою статті є аналіз творчого та педагогічного доробку викладачів Вижницького фахового коледжу мистецтв та дизайну ім. Василя Шкрібляка в галузі художнього металу. Актуальність цього питання визначена кардинальними змінами в українській мистецькій освіті, спричиненими соціально-політичними реаліями початку ХХІ ст., які спонукають до осмислення культурної спадщини й сучасної діяльності вижницької школи художнього металу і потребують належного висвітлення.

Активний розвиток декоративно-ужиткового мистецтва Буковини в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. поклав початок створенню навчального закладу в галузі художньої обробки дерева і металу, заснованого з метою збереження традицій народної культури. Сьогодні Вижницький коледж готує фахівців з текстилю й вишивки, різьблення та обробки металу, в якому основну увагу зосереджено на ювелірній справі й ковальстві. Упродовж понад столітнього викладання художньої обробки металу відбулися зміни у методиках навчання фахових дисциплін (композиції, матеріалознавства, формотворення), що стало особливо помітним у 2010-х – 2020-х рр. Так, нині традиційні прийоми кування, виготовлення оздоб поєднуються із сучасними комп'ютерними технологіями, зокрема, використанням 3-Д моделювання під час проектування майбутніх творів, а класичні техніки виконання ювелірних прикрас або кованих виробів доповнюються композиційними рішеннями, властивими дизайну. Проте, як і на початку існування Вижницького коледжу, основна увага під час навчання приділена становленню особистості художника. Тож важливим є, насамперед, склад педагогів, серед яких чимало активних учасників ковальських фестивалів і симпозіумів, виставок декоративно-ужиткового, зокрема, ювелірного мистецтва: Іван Труфен, Ілля Поп'юк, Ярослав Гулій, Андрій Муржак, Іван Поп'юк, Олег Жебчук, Іван Задорожний, Катерина Большакова, Світлана Луцька, Іванна Дуркіна, Антоніна Андрюк, Ірина Кольцова. У роботах цих авторів та їх учнів сполучення інноваційних технологій та специфіки місцевого колориту, виявленого в орнаментальних мотивах і техніках виконання, сприяє появі унікальних за виглядом творів з підкреслено національним забарвленням.

Ключові слова: ковальство, Буковина, ювелірне мистецтво, металопластика, декоративне мистецтво України, скульптура.

Shmahalo Rostyslav. ACTIVITIES OF TEACHERS OF THE DEPARTMENT OF ARTISTIC METAL OF VYZHNYTSKY COLLEGE NAMED AFTER VASYL SHKRIBLYAK AT THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

The purpose of the article is to analyze the creative and pedagogical achievements of the teachers of the Vyzhnytsky Professional College of Arts and Design named after Vasyl Shkriblyak in the field of artistic metal. The relevance of this issue is determined by the cardinal changes in Ukrainian art education, caused by the socio-political realities of the early 21st century, which encourage the understanding of the cultural heritage and modern activities of the Vyzhnytsky school of artistic metal and require proper coverage.

The active development of decorative and applied arts in Bukovyna in the late 19th and early 20th centuries marked the beginning of the creation of an educational institution in the field of artistic wood and metalworking, founded with the aim of preserving the traditions of folk culture. Today, Vyzhnytsky College trains specialists in textiles and embroidery, carving and metalworking, with a focus on jewelry and blacksmithing. Over the course of more than a century of teaching artistic metalworking, there have been changes in the methods of teaching professional disciplines (composition, materials science, form-making), which became especially noticeable in the 2010s–2020s. Thus, today, traditional forging techniques and the production of decorations are combined with modern computer technologies, in particular, the use of 3-D modeling when designing future works, and classical

techniques for making jewelry or forged products are complemented by compositional solutions inherent in design. However, as at the beginning of the existence of the Vyzhnytsky College, the main attention during training is paid to the formation of the artist's personality. Therefore, the composition of teachers is important, first of all, among whom are many active participants in blacksmiths festivals and symposiums, exhibitions of decorative and applied art, in particular, jewelry art: Ivan Trufen, Ilya Popiuk, Yaroslav Guliy, Andriy Murzhak, Ivan Popyuk, Oleg Zhebchuk, Ivan Zadorozhny, Kateryna Bolshakova, Svitlana Lutska, Ivanna Durkina, Antonina Andryuk, Iryna Koltsova. In the works of these authors and their students, the combination of innovative technologies and the specifics of the local color; revealed in ornamental motifs and execution techniques, contributes to the emergence of unique works with an emphasized national color.

Key words: blacksmithing, Bukovyna, jewelry art, metal plastic, decorative art of Ukraine, sculpture.

Вступ. Останні десятиліття XX і початок XXI ст. позначені глобальними змінами у політичному, соціальному та культурному житті України, що стало потужним поштовхом до відродження національної свідомості та мистецтва, зокрема, художньої обробки металу. Довгоочікувана свобода, відсутність цензури та стихійно сформований мистецький ринок призвели до появи та популяризації творів з металу – малих архітектурних форм, виставкових та ужиткових виробів, скульптури.

Ця ситуація спричинила актуалізацію питань розвитку національного начала у мистецтві й реформ в освіті, адже технічний прогрес та естетичні пріоритети сьогодення формують нові сенси творення і задають параметри сучасності робіт. Внаслідок цього виникла потреба у кадрах з вищою фаховою підготовкою для ювелірного, ливарного, ковальського виробництва, що підвищило вимоги до освіти з художнього металу. Одним із відомих в Україні навчальних закладів такого профілю є Вижницький фаховий коледж мистецтв і дизайну ім. Василя Шкрібляка (далі – ВФКМД ім. В. Шкрібляка), напрацювання викладачів якого в царині ужиткового мистецтва, зокрема, ювелірного та ковальства, не були належно висвітлені у працях науковців, що визначає актуальність даної теми.

Матеріали та метод. Огляд наукових досліджень у галузі художньої обробки металу на Буковині дозволяє визначити, що публікації здебільшого торкаються її відродження у XX ст., становлення та розвитку мистецької освіти в краї. Серед присвячених цій темі матеріалів слід виділити роботи вітчизняних науковців, зокрема, численні праці автора статті: видання «Художній метал України XX – поч. XXI ст.» (2015)

[1], монографія «Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст.» (2005) [2], в якій наведені докладні відомості щодо мистецьких навчальних закладів України. Історія Вижницького коледжу розглянута у публікації автора «Вижницькому коледжу декоративно-прикладного мистецтва ім. В. Шкрібляка – 90 років» [3] та у книзі Д. Козубовського [4]. Про доробок викладачів з відділу художнього металу йдеться у дослідженні І. Поп'юка «Вижницьке училище прикладного мистецтва – регіональна школа» (2011) [5], у монографіях Л. Пасічник «Ювелірне мистецтво України XX – початку XXI століть» (2017) [6], Р. Гаврилюка «Декоративно-ужиткове мистецтво Вижницької школи» (2023) [7]. Однак, відомості про майстрів-викладачів сьогодення з'являються переважно у періодичних та науково-популярних виданнях, спеціалізованих журналах («Ковальська майстерня») [8], окремих публікаціях самих художників-педагогів коледжу. Так, Я. Гулій акцентує увагу на важливості підготовки фахівців, адже спеціалізація користується популярністю серед вступників [9], а І. Задорожний окреслює важливі для формування творчої особистості чинники, зокрема, отримання нею фундаментальних знань задля досягнення високого рівня професійної майстерності [10]. Проте, у перелічених працях йдеться про розвиток художнього металу та методики його викладання переважно упродовж XX ст., в них практично відсутня інформація про творчу і педагогічну діяльність викладачів ВКПМ ім. В. Ю. Шкрібляка на початку XXI ст., що потребує детального аналізу.

Для досягнення цієї мети застосовуються методи: історичний, який дав змогу розглянути контекст початку XXI ст.,

в якому розвивався навчальний процес за фахом «Художнє ковальство» та «Ювелірна справа»; біографічний, що дозволив вивчити періоди творчої діяльності педагогів; мистецтвознавчий аналіз допоміг дослідити стилістичні особливості робіт викладачів.

Результати. Шлях розвитку одного з найстаріших мистецьких навчальних закладів України – Вижницького фахового коледжу мистецтва і дизайну імені Василя Шкрібляка, якому в 2025 р. виповнилося 120 років, нерозривно пов'язаний з історією Буковини. Сама ідея створення в місті мистецького закладу виношувалась місцевою інтелігенцією не одне десятиліття. Її активно підтримував відомий громадський діяч Буковини, депутат Крайового та Віденського сеймів посол Микола Василько, якому вдалося переконати владу у доцільності виділення коштів для організації навчального фахового закладу. «Відкриття Крайової школи у м. Вижниці стало значною подією в політичному та культурному житті не лише Вижниччини, але й Буковини. Здійснилась мрія передової частини буковинської інтелігенції, яка економічне піднесення краю тісно пов'язувала з відродженням і розвитком традиційних на Буковині народних ремесел. Вижницька різьбярська школа покликана була “учити синів мешканців руських гір на Буковині вродженому тому населенню штуку різьбярства і металевої орнаментики та тим способом плекати цю галузь домашньої штуки”» [4, с. 9].

Форма організації художньо-ремісничого вишколу Вижницької школи свого часу була найефективнішою моделлю функціонування шкіл такого профілю. Один із засновників школи писав: «Та мабуть на цілім просторі України Вижницька школа є одинокою, де виробляється все тільки в українському стилі» [11]. Вижницька школа була однією з небагатьох в Україні, що завжди провадила діяльність у задекларованому ще від її заснування напрямку, метою якого був розвиток самобутнього буковинського художнього промислу. Тож її участь у мистецьких та освітніх заходах, які відбувалися не тільки у Чернівцях, Львові, Коломиї, а й у Бухаресті, Відні, Чикаго, Нью-Йорку, викликала зацікавлення українських політиків, діячів

культури й науки. Серед усіх деревообробних шкіл Буковини, західної та східної Галичини, Вижницька школа найбільше відповідала тогочасному розумінню осередку, що плекає творчий народний дух та розвиває локальну традицію художнього ремесла.

Відділ художньої обробки металу (ХОМ) був створений 1955 р. За роки існування тут було підготовлено близько 900 висококваліфікованих фахівців. Спеціалізація переживала злети та падіння, а останніми роками все більше завойовує авторитет у ковальській та ювелірній галузі в Україні та за її межами. Таке зростання відбувається завдяки виваженій, планомірній і наполегливій роботі викладацького та студентського колективів.

У 1950-ті рр. у становленні й розвитку відділу активну участь взяли молоді викладачі – подружжя Зої та Олексія Шишкіних. Серед випускників перших років (1960–1970-і), відомими майстрами декоративно-ужиткового мистецтва стали: С. Ковалюк, С. Ільченко, М. Руснак, Е. Жуковський, М. Тирон, Т. Волошинюк, І. Склярчук, І. Зубик, К. Кравчук, а згодом, у 1980-х рр., – І. Салевич, І. Поп'юк, В. Кубай, Л. Беренфельд.

У 1960–1980-х рр. викладачі відділу ХОМ О. Шишкін, З. Шишкіна та Е. Жуковський (який згодом став директором закладу) створили своєрідний підхід до вивчення і практичного засвоєння основ обробки металів, наголосивши на важливості національної культури, що сприяло розвитку ювелірного мистецтва, ливарства (з бронзи, алюмінію, латуні) та карбування. Особливого розквіту набули філігрань та гарячі емалі, холодне кування, гравіювання, ротаційна витяжка металу тощо. Питання організації курсового та дипломного проєктування, проходження студентами навчальних і особливо технологічних та переддипломних практик постійно знаходилося під контролем Е. Жуковського, який працював на відділі ХОМ понад тридцять років.

У 1980-х–2025 рр. на відділенні ХОМ долучилися до навчального процесу викладачі художнього ковальства: Ілля Поп'юк, Іван Труфен, Іван Поп'юк, Ярослав Гулій, Олег Жебчук; ювелірного мистецтва: Павло Прокопчук, Іван Задорожний, Катерина

Большакова, Іванна Дуркіна, Василь Танасійчук, які сприяли всебічному розвитку студентів на заняттях з фахових дисциплін (композиція, робота в матеріалі, матеріалознавство та технологія металів, рисунок, живопис, народний орнамент), де значна увага приділялась вивченню народних традицій та орнаментики усіх регіонів України, особливо буковинського та гуцульського краю, у поєднанні з сучасними тенденціями дизайну.

Завдяки цим педагогам та їхній наполегливості, відділ працює над вирішенням проблемних питань розвитку Вижницької школи ювелірного та ковальського мистецтва, що є показовим серед навчальних закладів подібного типу в Україні. Сьогодні це – пошук засобів художньої виразності у створенні декоративно-ужиткових виробів через умовність вирішення та асоціації. «Основною метою було “показати і донести” до учнів зміст глибинних першоджерел з метою спрямування їхніх зусиль на відродження й розширення сфери розвитку національного мистецтва, на перехід до якісного нового бачення та сприйняття автентики. Водночас, освоєння художньою школою розмаїття творчих напрямків та широкого стилістичного діапазону відіграло також значну роль у формуванні особистості окремих майстрів – випускників відділу, забезпечивши поліфонічність використовуваних ними художніх прийомів, що сформувались внаслідок вивчення місцевих традицій художньої творчості та знайомства з досягненнями європейських мистецьких шкіл» [5, с. 57].

ВФКМД відіграв вирішальну роль у відродженні на Буковині художньої обробки металу на початку 2000-х рр. Викладачі намагаються максимально впроваджувати у творчий процес традиції національного мистецтва у новій інтерпретації, значно розширився асортимент і тематика навчально-творчих робіт студентів, серед яких з'явилися твори сакрального характеру, серії декоративних вставок, декоративні панно. Досвід педагогів дав змогу вирізнити вижницьку школу металу завдяки оригінальній композиції та змістовному наповненню творів, різноманітності технологічних пошуків. Творча

індивідуальність студентів найповніше проявляється в малій декоративній пластиці, тематика якої натхненна історичними, міфологічними та літературними сюжетами.

«У контексті сьогодення мистецька освіта вимагає особливих підходів як в організації, так і у впровадженні в життя власних концепцій і парадигм. Водночас, не варто применшувати значення художніх навчальних закладів, зокрема, як потужних культуротворчих осередків...», – стверджує Р. Гаврилюк. Дослідник наголошує: «Нам вдалося зберегти, хоча би й навіть у залишковому вигляді, традиційні осередки народного мистецтва. Більшість із них творили і нині творять основу для існування в Україні унікальних закладів освіти, що мають багату і непересічну історію. До них належить і Вижницький коледж прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка» [7, с. 6].

Нові матеріали та технології допомагають знаходити сучасні формальні рішення декоративних виробів. Серед різноманітних індивідуальних манер можна виділити два основні напрямки: сучасний дизайн та ремесло, побудоване на традиційних техніках обробки металу Гуцульщини і Буковини, інших регіонів України. Процес відтворення народних зразків у навчальних роботах відобразився, зокрема у проєктах, під час виконання яких за мету ставилось старання вивчення багатьох традиційних способів формотворчості й декорування, осягнення їх різноманітності. У виробах використовуються мотиви народного мистецтва, елементи етно-дизайну, хай-теку, мистецьких стилів різних епох, що є одним з необхідних етапів навчання, поєднаним з обов'язковим розвитком самобутнього розуміння спадкоємності формотворення в художньому металі. «Стилістична спрямованість художньої діяльності ВКПМ ім. В. Ю. Шкрібляка ґрунтується як на традиційних мотивах ювелірного мистецтва Буковини, так і на кращих зразках епохи класицизму, модерну та сучасних тенденцій світового ювелірного мистецтва», а «Для виконання творчого дипломного проєкту студенти здебільшого обирають кольє чи комплект ювелірних прикрас або аксесуарів, але

асортимент досить широкий – скриньки, кабінетні прикраси, великодні сувеніри, мисливські ножі, шати для книг та інші речі церковного призначення» [6, с. 240].

Асортимент робіт спеціалізації «Ювелірне мистецтво» складається із жіночих та чоловічих прикрас (персні, брошки, браслети, підвіски, запонки та інше), декоративно-ужиткових виробів (скриньки, філігранні вази, кубки, медалі, свічники, предмети посуду, сакральні атрибути та церковні оздобы, подарункова мисливська холодна зброя (ножі, гуцульські топірці, бартки, сокири), фалеристика (ювілейні та нагородні медалі, значки, плакетки, емблеми тощо). Проекти студентів спеціалізації «Художнє ковальство» – це розмаїті твори інтер'єрного характеру, елементи декору та малі архітектурні форми (брами, балконні й сходові решітки, світильники, лавки, піддашки), кована скульптура, предмети сакрального призначення (нагрудні хрести, ікони, свічники, оправы для книг, підставки для квітів тощо), виставкова металопластика, скульптура.

У курсових та дипломних роботах здебільшого присутні рослинні, анімалістичні, архітектурні мотиви, використані геометричні візерунки, національні орнаментальні традиції краю. Більшість творів виконані в авторській техніці, що полягає у поєднанні різних варіантів обробки металу. Виготовлені студентами ювелірні прикраси, ковані вироби є навчальними, але це не зменшує їх мистецьких якостей.

Систематична участь викладачів та майстрів у ковальських фестивалях, симпозіумах дозволила їм ознайомитися та використовувати досвід українських і західноєвропейських шкіл металу, що сприяло проведенню в коледжі художніх виставок, конференцій та мистецьких акцій. Студенти відділу ХОМ постійно беруть участь у різних заходах нашої держави: «Ювелір Експо Україна» у Києві, «Свято ковалів» в Івано-Франківську, «День міста» в Чернівцях, Вишніці, «Перлина моря» в Одесі та інших містах. «Основним стимулом розвитку здібностей особистості, у тому числі й творчих, є інтерес та відсутність байдужості.... на першому курсі практикується у студентів

спеціалізації “художня обробка металу (ювелірна справа, ковальська справа)” пробудження інтересу до обраної спеціальності засобами окреслення її перспективності та формуванням загальної мотиваційної моделі задля досягнення успіху у відповідній галузі» [10, с. 54]. А співпраця з приватними ковальськими майстернями та фірмами покращила можливості підготовки фахівців упродовж навчального процесу.

Прагнучи досягнути спадщину буковинського ужиткового мистецтва минулих століть, викладачі й студенти ВФКМД трансформують традиційні форми прикрас, кованих виробів, по-своєму інтерпретуючи їх та надаючи їм сучасних обрисів. Вияви нестандартного асоціативно-філософського мислення народили нові конструктивні рішення, що тяжіють до «біонічних», «космічних» форм та «геометричного динамізму».

У творчому доробку викладачів спеціалізації «Художнє ковальство» І. Труфена, Я. Гулія, Ів. Поп'юка, А. Муржака, О. Жебчука присутнє як традиційне мистецтво карбування з чорного листового металу, так і ковані вироби для оздоблення громадських і приватних осель Чернівців та області (брами, ліхтарі, світильники, рекламні вивіски, декоративна скульптура, твори релігійного призначення, ковані панно). Низка творів цих авторів є репліками кованого металу кінця ХІХ – першої половини ХХ ст.

Мистецька діяльність перелічених художників тісно пов'язана з педагогічною роботою, написанням оригінальних методичних розробок, створенням навчальних програм. Особливість авторського осмислення митцем-педагогом процесу підготовки фахівців художнього металу доводять наведені у статтях журналу «Ковальська майстерня» та інших популярних виданнях й електронних ресурсах, думки викладачів щодо покращення мистецької освіти, процесу навчання, виставкової діяльності. Так, Я. Гулій зазначав, що «Спеціалізація “Художнє ковальство” у коледжі ще досить молода. Триває процес становлення, розвивається матеріальна база, удосконалюється навчально-методичне забезпечення. Вже

сьогодні спеціалізація користується популярністю серед вступників, і що найголовніше – всі випускники працевлаштовані за фахом. Нерідко ще є роботи, які не вирізняються високим професіоналізмом виконання, але присутнє велике бажання працювати, виконувати оригінальні вироби, вдихати життя у твори і бути творчими» [9, с. 68].

Таким чином, впродовж навчання студенти коледжу проходять ґрунтовну школу практичної художньо-технічної майстерності, що робить їх цінними працівниками ковальської, ювелірної, дизайнерської галузі. Більшість з них працюють на різноманітних приватних ювелірних підприємствах України: КюД «Лобортас», ювелірна фабрика «Мальва», Вінницький завод «Кристал», Львівський ювелірний завод, чернівецькі приватні ковальські майстерні «Кришталева купель», «Лагуна», «Стиль Люкс», «Stalex» та багато інших. У контексті порівняльного аналізу творчопедагогічного доробку з аналогічними школами, слід погодитися з думкою її нинішнього очільника: «Вижницький художній навчальний заклад завжди залишався не лише головним центром розвитку декоративно-ужиткового мистецтва Буковини, але й вагомим мистецьким осередком на карті всієї України. До сьогодні вижницька школа зберегла своє неповторне обличчя і є оберегом традиційного народного мистецтва краю» [7, с. 7].

Висновки. Вижницький фаховий коледж мистецтв та дизайну ім. Василя Шкрібляка упродовж XX – першої чверті XXI ст. став не тільки відомим в Україні навчальним закладом, а й єдиним центром розвитку декоративно-ужиткового мистецтва Буковини, зокрема ювелірної справи та ковальства. Він є найдавнішим мистецьким закладом на вітчизняних теренах із безперервним 120-річним досвідом підготовки фахівців у галузі художньої обробки металу. Це дає підстави говорити про плідний доробок вижницької школи, завдяки якій відбулося становлення значної кількості творчих особистостей, що стали провідними художниками, педагогами, майстрами в Україні та за її межами.

Під керівництвом викладачів відділу художньої обробки металу студенти

в ексклюзивних проєктах курсових та дипломних робіт успішно втілюють в матеріалі новаторські за образним та пластичним вирішенням ідеї, тим самим розвиваючи українське декоративне мистецтво. Прагнення до неординарних авторських рішень зумовило експериментування у застосуванні матеріалів, поєднанні в одному виробі давніх і сучасних технік виконання, призвели до пошуків стилістики, співзвучної з естетичними віяннями часу, за умови збереження традиційних орнаментальних мотивів. Нарощування художнього потенціалу викладачів і студентів відбувалося також шляхом діалогу між регіональними школами, вивчення творчого досвіду інших мистецьких осередків. Завдяки оригінальності творів, в яких національне начало поєднане із сучасним формотворенням, викладачі, студенти і випускники ВФКМД неодноразово ставали переможцями і лауреатами багатьох регіональних, всеукраїнських і міжнародних виставок та конкурсів. У цьому контексті, на межі століть яскраво прозвучала творчість корифеїв старшого покоління на виставці «Ювелірна нота Буковини» (арт-куратор Р. Шмагало) у форматі Міжнародного проєкту «Гал-Еліт-ЕКСПО» у Львові: Ш. Пержана, М. Руснака, К. Кравчука (2020). Нині авторське ювелірство та ковальство Буковини особливо тісно поєднує рукотворне начало з місцевими природними мотивами як джерельною базою для натхнення. Самостійність сучасного явища, іменованого як вижницька школа художнього металу, може вимірюватися і рівнем оригінальності ідей, і віртуозністю їхнього втілення.

Аналіз фактичного матеріалу свідчить, що творча і педагогічна діяльність викладачів спеціалізацій «ювелірне мистецтво» та «художнє ковальство» є величезним комплексом навчальних, виставкових та інших організаційно-творчих заходів, які сприяють вирішенню сутнісних проблем розвитку й адаптації мистецької освіти до нових умов існування. А відтак, можемо стверджувати, що сама вижницька школа металу досліджуваного періоду перебуває у стані безперервного творчого пошуку.

Література:

1. Шмагало Р. Художній метал України XX – поч. XXI ст. *Енциклопедія художнього металу*. Т. II. Львів : Апріорі, 2015. 276 с.
2. Шмагало Р. Мистецька освіта в Україні середини XIX – середини XX ст.: структурування, методологія, художні позиції. Львів : Українські технології, 2005. 528 с.
3. Шмагало Р. Вижицькому коледжу декоративно-прикладного мистецтва ім. В. Шкрібляка – 90 років. *Щовипадник: літературно-мистецький альманах*. 1994. № 16. С. 25–31.
4. Козубовський Д. О. Вижицький коледж прикладного мистецтва ім. В. Ю. Шкрібляка. Чернівці : Мистець, 1997. 120 с.
5. Поп'юк І. О. Вижицьке училище прикладного мистецтва – регіональна школа. *Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці*. 2011. Вип. 18. Київ : НАОМА. С. 56–64.
6. Пасічник Л. В. Ювелірне мистецтво України XX – початку XXI століть. Київ : Видавництво «Наукова думка» НАН України, 2017. С. 238–244.
7. Гаврилюк Р. М. Декоративно-ужиткове мистецтво Вижицької школи. *Вижиця : Черемош*, 2023. 148 с.
8. Поп'юк І. О. Художній метал Вижиці. *Ковальська майстерня*. 2009. № 2 (16). С. 80–84.
9. Гулій Я. Б. Декоративна образність у кованих композиціях. *Ковальська майстерня*. 2013. № 1 (31). С. 68.
10. Задорожний І. Д. Особливості методики підготовки фахівців художньої обробки металу. *Форми і методи викладання композиції в навчальних закладах у контексті сучасних наукових та практичних реалій: Матеріали наук.-теорет. конференції*. Вижиця : ВКПМ ім. В. Шкрібляка, 2007. С. 54.
11. Різьбярська школа у Вижиці. *Народне слово*. 1910. № 443. С. 6–7.

References:

1. Shmahalo, R. (2015). Khudozhnii metal Ukrainy XX – poch. XXI st. [Artistic metal of Ukraine 20th – early 21st century]. *Entsyklopediia khudozhnoho metalu – Encyclopedia of Artistic Metal* (Vols. 2), (pp. 70). Lviv : Apriori. 276 p. [in Ukrainian].
2. Shmahalo, R. (2005). Mystetska osvita v Ukraini sere diny XIX – sere diny XX st.: strukturuvannia, metodolohiia, khudozhni pozytsii [Art education in Ukraine in the mid-19th–mid-20th centuries: structuring, methodology, artistic positions]. Lviv : Ukrainski tekhnolohii [in Ukrainian].
3. Shmahalo, R. (1994). Vyzhnytskomu koledzhu dekoratyvno-prykladnoho mystetstva im. V. Shkribliaka – 90 rokiv [Vyzhnytsia College of Decorative and Applied Arts named after V. Shkriblyak – 90 years old]. *Shchovypadnyk: literaturno-mystetskyi almanakh – Occasional: Literary and Artistic Almanac*, 16, 25–31 [in Ukrainian].
4. Kozubovskyi, D. O. (1997). Vyzhnytskyi koledzh prykladnoho mystetstva im. V. Iu. Shkribliaka [Vyzhnytsia College of Applied Arts named after V. Yu. Shkriblyak]. Chernivtsi : Mystets [in Ukrainian].
5. Popiuk, I. O. (2011). Vyzhnytske uchylyshche prykladnoho mystetstva – rehionalna shkola [Vyzhnytsia School of Applied Arts is a regional school]. *Ukrainska akademiia mystetstva. Doslidnytski ta naukovometodychni pratsi – Ukrainian Academy of Arts. Research and scientific and methodological works*, 18, 56–64 [in Ukrainian].
6. Pasichnyk, L. V. (2017). Yuvelirne mystetstvo Ukrainy XX – pochatku XXI stolit [Jewelry art of Ukraine in the 20th and early 21st centuries]. Kyiv : Vydavnytstvo “Naukova dumka” NAN (pp. 238–244). Ukraine [in Ukrainian].
7. Havryliuk, R. M. (2023). Dekoratyvno-uzhytkove mystetstvo Vyzhnytskoi shkoly [Decorative and applied art of the Vyzhnytsia school]. *Vyzhnytsia: Cheremosh* [in Ukrainian].
8. Popiuk, I. O. (2009). Khudozhnii metal Vyzhnytsi [Artistic metal of Vyzhnytsia]. *Kovalska maisternia – Blacksmith workshop*, 2 (16), 80–84 [in Ukrainian].
9. Hulii, Ia. B. (2013). Dekoratyvna obraznist u kovanykh kompozytsiakh [Decorative imagery in forged compositions] *Kovalska maisternia – Blacksmith workshop*, 1 (31), 68 [in Ukrainian].
10. Zadorozhnyi, I. D. (2007). Osoblyvosti metodyky pidhotovky fakhivtsiv khudozhnoi obrobky metalu. Formy i metody vykladannia kompozytsii v navchalnykh zakladakh u konteksti suchasnykh naukovykh ta praktychnykh realii [Peculiarities of the methodology for training specialists in artistic metalworking. Forms and methods of teaching composition in educational institutions in the context of modern scientific and practical realities]. *Materialy nauk.-teoret. konferentsii – Proceedings of the Conference*. (p. 54). Vyzhnytsia: VKPM im. V. Shkribliaka [in Ukrainian].
11. Rizbiarska shkola u Vyzhnytsi [Carving school in Vyzhnytsia]. *Narodne slovo – People's word*, 1910, 443, 6–7 [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 11.11.2025

Прийнято: 01.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025